De achtergrond van het alles

De Status Aparte en het verhaal achter uw dubbeltje

De aparte status voor Aruba heeft onder meer als gevolg gehad dat er ook eigen munten, bankbiljetten en postzegels moesten verschijnen.

Vooral het nieuwe Arubaanse betaalmiddel, uiteindelijk de "Florin" geworden, heeft veel voor- publiciteit gehad. Nu zijn zij er, maar hoe zijn zij eigenlijk ontstaan? Waarom zien zij er zo uit? Niet veel mensen zullen bij het dagelijks gebruik van geld en zegels bij deze vragen stilstaan. Toch is het belangrijk te weten dat achter de munten die in uw zak zitten en de postzegels die u al likkend zult opplakken, een lang werkproces schuilgaat.

Het meest belangrijke en opvallende aspect van dit proces is het ontwerp, het beeld op onze munten — en spoedig ook van bankbiljetten — waaraan wij langzamerhand gewend aan raken.

Ook is het nodig te beseffen dat deze ontwerpen het werk zijn van een ontwerper van eigen bodem die een professionele kunstvakopleiding (waarover in de samenleving niet altijd even positief wordt gedacht) heeft gehad.

Met dit gebeuren echter wordt het belang van kunstvakopleidingen duidelijk; in belangrijke mate wordt het gezicht van de gemeenschap erdoor bepaald. Denk bijvoorbeeld maar eens aan de postzegels die over de hele wereld verspreid worden. In het buitenland identificeert men dan automatisch die postzegels met Aruba. Het is daarom zinvol hierbij even stil te staan, en de aandacht te richten op de persoon achter deze historische ontwerpen, Evelino Fingal.

EVELINO FINGAL: VERLEDEN EN HEDEN

Evelino Fingal heeft in Nederland aan kunstacademies in 's Hertogenbosch en in Tilburg gestudeerd. Momenteel is hij directeur van het Archeologisch Museum. Naast de nieuwe munten — en de nog te verschijnen bankbiljetten — heeft hij ook de nieuwe serie van 16 standaard Arubaanse postzegels ontworpen. Voor hem is het hele project van begin tot eind een zeer boeiende ervaring geweest. Boeiend ook grotendeels door het *uniek historische* van deze opdracht.

Deze vereiste natuurlijk een heel intensieve voorbereiding. Bij het ontwerpen van de bankbiljetten (de huidige groene biljetten zijn voor tijdelijk gebruik) was het voor hem van primair belang te werken met lokale gegevens die als wezenlijk Arubaans kunnen worden beschouwd. Hetzelfde geldt voor de serie van 16 standaardzegels.

Dit was een heel bewuste keuze, met o.a. als doel het stimuleren van de kennis en waardering van het eigene. De ontwerper legt hier een betekenisvolle link tussen het verleden en het heden.

Op het 100 florin-biljet staat de Arubaanse "Dori" afgebeeld. De "Dori" komt in de Caraïbisch-Indiaanse cultuur veelvuldig voor waarbij men sterke vermoedens heeft dat het vruchtbaarheid symboliseerde.

Op Arubaanse pre- Columbiaans aardewerk komt men vaak gestyleerde afbeeldingen van de Dori tegen, die ook op het biljet staan afgebeeld.

Op het 50 florin-biljet domineert de Arubaanse "Shoko". Ook dit vogelmotief komt men op oud aardewerk als decoratie tegen. De "Cascabel" komt op het 25 florin-biljet voor. Het slangemotief wordt op vindingrijke wijze in het beeld geïntegreerd en gecombineerd met een realistische afbeelding van de Cascabel.

De "Calco" vormt het hoofdmotief op het 10 florinbiljet. Hier worden schelpvorm en watermotieven tot een zeer interessant geheel verwerkt, waarbij ook de kleur een belangrijke rol speelt.

Tenslotte komt de "Caret" ("Turtuga")-schildpad op het 5 florin-biljet voor. Dit zeer oude beest heeft ook de belangstelling van de indianen gehad. Men gebruikte het schild — net als bij de Calco-schelp — voor verschillende doeleinden, en deze werden zelfs in graven bijgelegd.

Het meest opvallende van de bankbiljetten zijn zonder twijfel de kleuren. Elk biljet is verschillend van kleur en bestaat uit verschillende kleurgradaties. De "achterkant" van elk biljet bestaat uit overwegend geometrische patronen, die, in combinatie met kleur, het geheel van een estethisch karakter geven. Zowel de Dori als de Cascabel, de Shoko en de Calco, komen ook op de postzegels voor.

Een bepaalde overeenkomst met de Nederlandse biljetten is niet te ontkennen. Fingal slaat echter duidelijk een eigen weg in, zowel qua thema als qua uitwerking. Het resultaat is een zeer boeiende, eigentijdse (moderne) verwerking van al aanwezige eigen elementen, waarbij het artistieke element sterk aanwezig is, welke bij het publiek zeker waardering zal krijgen.

KEUZE VOOR HET NIEUWE

De zeer moderne ontwerpen op de nieuwe munten zal niemand voorbijgegaan zijn. Op de vraag waarom hij hiervoor koos antwoord Evelino Fingal: "Simpel. Het gaat hier in zekere zin om een Aruba in nieuwe vorm. Ditzelfde idee heb ik voor de munt-ontwerpen toegepast. Geen traditionele aanpak, maar een eigentijdse, nieuwe vormgeving.

De vijf, tien, vijfentwintig en vijftig cent-munten hebben aan een kant het wapen van Aruba, en aan de andere kant een geometrisch patroon, met de waarde erbij. Alleen de florin en de "rijksdaalder" hebben aan de keerzijde de beelt‹ ıis van koningin Beatrix".

E.F.:"Het geometrisch patroon heeft zuiver een decoratieve functie, en heeft verder geen speciale betekenis". Met betrekking tot het technisch aspect (het slaan van de munten), vervolgt hij: "Hiervoor ben ik naar Nederland gereisd om alles te bespreken met 's Rijksmunt in Utrecht. Hier werd dan ook àlles tot in de kleinste details doorgenomen. Het wapen, bijvoorbeeld, staat in mijn ontwerp rechts van het midden, dus A-centrisch. In Nederland suggereerde men deze in het midden te plaatsen i.v.m. de hoogtecompensatie tussen voor- en achterkant van de munt bij het slaan ervan. Dit was echter een té ingrijpende verandering in het ontwerp. Gelukkig heeft men later toch nog een oplossing kunnen vinden. Overigens ben ik daar zeer correct behandeld. Er was zelfs een speciale werkgroep gevormd belast met het voorbereidend technisch werk voor de Arubaanse muntenreeks. Wij hebben goed met elkaar kunnen samenwerken. Men respecteert daar een ontwerper zoals het hoort. En daaraan kan het hier nogal eens ontbreken".

Andere opvallende aspecten van de nieuwe ontwerpen zijn het moderne lettertype, en het "vernieuwde" profiel van Hare Majesteit de Koningin. Dit komt goed tot uiting wanneer men het profiel van de Antilliaanse gulden hiermee vergelijkt. De schrijfletters benadrukken het koninklijk aspect nog eens. Het "dubbeltje" is als enige munt gekarteld, zodat het ook door slechtzienden goed te onderscheiden is. Verder is de nieuwe vijftig cent-munt vierkant.

Velen hebben zich ook afgevraagd wat precies die twee kleine figuurtjes zijn die net boven het wapen zijn afgebeeld. Het ene stelt een hamer op een aambeeld voor, het teken van de verantwoordelijke muntmeester, en het andere is het teken van 's Rijksmunt zelf.

WAARDERING

Gevraagd naar zijn persoonlijke reactie en die uit de samenleving bij het verschijnen van de munten, zegt Evelino Fingal: "De munten zien eruit zoals ik verwachtte. Het was natuurlijk een groot genoegen eindelijk aan de buitenwereld te kunnen laten zien waar je al die maanden intensief mee bezig bent geweest. Eerst kon ik het echter moeilijk als echt geld zien! Mijn eerste reactie was: kan ik hiermee alles gaan betalen?! Ook de algemene reacties waren overwegend positief. Het is natuurlijk een grote voldoening te beseffen dat de Arubaanse gemeenschap deze nieuwe ontwerpen heeft weten te waarderen".

Zelfs in het numismatisch blad De Muntkoerier wordt de nieuwe Arubaanse munt uitvoerig besproken. Hierbij wordt ook het ontwerp van Evelino Fingal zeer positief gekritiseerd, en men stelt zelfs voor in de toekomst een eventuele nieuwe serie Nederlandse munten door deze Arubaanse beeldende kunstenaar te laten ontwerpen.

Het werd tijd!

Stan Kuiperi